

67-72-13/1
10.02.2021р.

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора
БАТЧЕНКО ЛЮДМИЛА ВІКТОРІВНИ

на дисертаційну роботу

Колінко Наталії Орестівни

«КЕРІВНИЦТВО ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ»

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертації та її зв'язок із науковими програмами, планами, темами

Сьогодні особливого значення набуває управління інноваційним розвитком підприємства, яке орієнтує діяльність на запити споживачів, дозволяє більш гнучко реагувати і здійснювати своєчасні зміни, досягати конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. Актуальною проблемою у сфері управління інноваційним розвитком є забезпечення ефективності безпосереднього керівництва таким процесом. Перед керуючою системою промислового підприємства постає завдання необхідності оновлення продукції, удосконалення виробничих потужностей, участі в НДР, мотивування працівників інноваційної діяльності, з метою підвищення в цілому конкурентоспроможності підприємства. Тому керівники усіх рівнів управління повинні вміти чітко визначати основні напрями інноваційної діяльності та оптимізувати інноваційні управлінські процеси, включаючи моніторинг, контроль, оцінку результатів, попередження негативних наслідків. Здатність підприємства до постійного інноваційного розвитку є однією з основних умов успіху підприємства в конкурентній боротьбі, а ефективне керівництво такими процесам є запорукою ефективності інноваційної діяльності підприємств.

Для вирішення завдань формування механізму керівництва інноваційною діяльністю підприємств необхідно розробити конкретну модель, яка допоможе визначити оптимальний набір інструментів керівництва, врахувати особливості та умови функціонування підприємства та після оцінювання поточного стану керівництва сформулювати рекомендації щодо підвищення рівня його ефективності.

Наукові пошуки дисертанта виконані в межах науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка», зокрема отримані результати були використані при виконанні науково-дослідної тематики кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва: «Інвестиційно-інноваційне забезпечення розвитку національного господарства та його суб'єктів в умовах дослідження моделі глобалізації», державний реєстраційний номер 0115U006723 (акт впровадження від 14.01.2021р.).

Вищенаведені аргументи свідчать про своєчасність та актуальність теми дисертаційної роботи Колінко Н.О., що присвячена проблемам розвитку процесу керівництва інноваційною діяльністю підприємств, а результати дослідження знайшли своє практичне застосування під час виконання науково-дослідних тем.

Сутність обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

Дисертантка аргументовано та чітко, відповідно до поставленої мети, що полягає у розробленні теоретичних положень і методико-прикладних рекомендацій щодо удосконалення та розвитку керівництва інноваційною діяльністю підприємств, виділила об'єкт та предмет дослідження, а також сформулювала низку завдань, розв'язання яких забезпечили досягнення поставленої дисертанткою мети. Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, в.ч. численні наукові публікації вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали періодичних видань, статистичні звіти та огляди Державної служби статистики України, Інтернет-джерела, дані експертних досліджень, а також нормативно-правові акти органів державної влади, інформація облікової, фінансової та управлінської звітності низки підприємств Львівської області.

Наукові положення, висновки та результати досліджень, отримані Колінко Н.О., є достовірними та належним чином обґрунтовані, що підтверджується змістовим наповненням дисертаційної роботи, застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: порівняльного аналізу (для конкретизації основного змісту, сутності та етимології понять «інновація», «інноваційна діяльність», «інноваційний менеджмент», «управління інноваційною діяльністю», «керівництво інноваційною діяльністю»); систематизування, узагальнення, групування (при формуванні класифікаційних ознак і видів інструментарію керівництва

інноваційною діяльністю); експертних оцінок й емпіричного дослідження (для дослідження найбільш впливових та вагомих видів кожного інструменту керівництва інноваційною діяльністю); статистичного аналізу (для виявлення динаміки та тенденцій інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні та Львівській області); структурно-логічного аналізу (для побудови моделі структури управління інноваційною діяльністю, моделі критеріїв вибору методу оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємств на основі обраних показників впливу керівництва та узагальненої моделі формування результативного керівництва підприємств); математично-статистичного аналізу (при виборі найбільш успішних інноваційно активних промислових підприємств та при розробленні системи оцінювання результативності керівництва інноваційною діяльністю); економетричне моделювання (для побудови адхократично-креативної моделі формування результативного керівництва інноваційною діяльністю та для прогнозування впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на результат інноваційної діяльності у процесі керівництва).

Основні теоретико-методологічні положення та практичні результати дисертації оприлюднені в наукових працях, зокрема у колективних монографіях, фахових виданнях України, зокрема у науковому виданні, що входить до наукометричних баз даних та науковому періодичному виданні іншої держави. Проведена успішна апробація теоретико-прикладних розробок на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура дисертаційної роботи та зміст її основних положень

Дисертаційна робота характеризується логічною структурою та чіткістю викладеного матеріалу, що забезпечує обґрунтованість висновків та рекомендацій дослідження. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний текст дисертаційної роботи викладений на 203 сторінках і містить 42 таблиці, 37 рисунків, список використаних джерел із 235 найменувань, 17 додатків. За змістом, структурою та оформленням дисертація повністю відповідає вимогам МОН України.

У першому розділі «Теоретико-прикладні засади формування керівництва інноваційною діяльністю підприємств» (с. 29-95) розвинуто понятійно-категорійний апарат у сфері управління інноваційною діяльністю; змодельована структура управління інноваційною діяльністю; подано

генезис поняття «керівництво інноваційною діяльністю»; удосконалено класифікації видів інструментів керівництва інноваційною діяльністю підприємств; сформовано концептуальні засади оцінювання та розвитку результативного керівництва інноваційною діяльністю.

В межах другого розділу «Аналізування інструментарію керівництва інноваційною діяльністю підприємств» (с. 96-152) дисертантом проаналізовано стан та динаміку розвитку інноваційної активності промислових підприємств України та львівської області; побудовано моделі множинної регресії, які описують процес промислового виробництва, спираються на інноваційний розвиток підприємства та концепцію виробничої функції; сформовано вибірку показників (формуючих та результуючих факторів впливу) керівництва інноваційною діяльністю; побудовано модель рекомендованих до застосування видів інструментів результативного керівництва інноваційною діяльністю в залежності від векторної орієнтованості

У третьому розділі дисертаційної роботи «Формування та розвиток результативного керівництва інноваційною діяльністю підприємств» (с. 96-152) розроблено модель формування та розвитку результативного керівництва інноваційною діяльністю; виокремлено стадії життєвого розвитку керівництва інноваційної діяльності; сформовано елементи моделі оцінювання результативності керівництва інноваційною діяльністю підприємств з врахуванням показників, які відображають особистісні характеристики керівника і показників, які відображають результат його діяльності; побудовано адхократично-креативну модель вибору управлінських підходів; розроблено економетричні моделі прогнозування впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, на економічний результат виробничо-господарської діяльності промислових підприємств; сформовано комплексну систему узагальнюючих рекомендацій щодо формування та розвитку результативного керівництва.

Таким чином, можна стверджувати, що результати наукового дослідження, представлені в дисертаційній роботі Колінко Н.О. мають наукову достовірність та достатньо обґрунтовані.

Наукова новизна положень, сформульованих в дисертаційній роботі

Ознайомлення з результатами наукового дослідження Колінко Н.О. дало змогу визначити ключові положення, висновки та пропозиції автора, які полягають у формуванні теоретичних та прикладних засади щодо

формування та розвитку результативного керівництва інноваційною діяльністю підприємств, що характеризуються науковою новизною та в сукупності відображають належний науковий рівень дисертанта:

на теоретичному рівні:

- досліджено та уточнено трактування понять «інновації», «інноваційна діяльність», «управління інноваційною діяльністю», «інноваційний менеджмент», та «методи впливу», «влада», «стиль керівництва», (с. 29-93), які є теоретичною основою дослідження сутності процесу керівництва інноваційною діяльністю;

- виокремлено основні групи та види особистісних характеристик, властивих керівнику інноваційної діяльності, а саме: навички, знання, цінності, здібності, мислення, якості, виконання функцій та дотримання принципів управлінської діяльності (с. 64-66), що дає змогу оцінити елементи інтелектуальної складової керівництва, а також ефективність застосування керівником основних управлінських механізмів у процесі керівництва інноваційної діяльності;

- уточнено місце та складові елементи керівництва інноваційною діяльністю в загальній структурі управління інноваційною діяльністю (с. 37-52), що дає змогу наочно побачити його вплив на керовану систему, а також участь у перетворенні вхідного ресурсу (ідеї) та впливу зовнішніх факторів на отримання кінцевого продукту (інновації).

на методологічному рівні:

- удосконалено класифікацію видів інструментів керівництва інноваційної діяльності підприємств (с. 52-93), що дозволяють практично застосувати їх для формування в подальшому оптимальних комбінацій даних інструментів для забезпечення результативного керівництва інноваційною діяльністю;

- запропоновано процедуру визначення векторної орієнтованості (суспільство, бізнес-процеси, працівники) керівництва інноваційної діяльності (с. 138-139), за результатами оцінювання факторів впливу керівництва на ефективність інноваційної діяльності, представлені в ході XYZ-аналізу, що дає змогу окреслити напрямки розвитку керівництва інноваційною діяльністю, шляхом підвищення ефективності застосування конкретних формуючих та результуючих факторів, а також інструментів керівництва за кожним вектором;

- сформовано методичні положення щодо вибору моделей інструментів результативного керівництва інноваційною діяльністю підприємств (с. 140-148), що дає можливість підвищити результативність керівництва

інноваційної діяльності шляхом оптимального поєднання конкретних видів інструментів;

- запропоновано систему комплексного оцінювання результативності керівництва інноваційної діяльності підприємств (с. 171), що базується на оцінюванні інтелектуальної складової керівника та результатів його діяльності (управлінська та виробничо-технологічна складова), що дозволяє керівникам різних рівнів управління визначити внесок його окремих складових оцінювання в комплексну інтегральну оцінку результативності керівництва інноваційною діяльністю;

- розроблено модель формування та розвитку результативного керівництва інноваційною діяльністю підприємств на засадах адхократично-креативної моделі (с. 213), в основу якої покладено результати оцінювання складових керівництва інноваційною діяльністю та векторна орієнтованість керівництва, що дає можливість виокремити притаманний управлінський підхід в керівництві інноваційною діяльністю та відповідний тип керівника.

Розроблені дисертанткою методи, підходи, моделі спрямовані на удосконалення та розвитку керівництва інноваційною діяльністю підприємств та його оцінюванні.

Теоретико-методологічна та прикладна цінність дисертаційної роботи

Результати дисертаційної роботи Колінко Н.О. характеризуються високим рівнем теоретичної і прикладної цінності. Зокрема, про теоретичну цінність результатів дисертаційного дослідження свідчать їх використання у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» зокрема, під час викладання дисциплін «Менеджмент» і «Економіка та оподаткування інноваційної діяльності інноваційних підприємств» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» (довідка № 67-01-26 від 13.01.2021р.).

З-поміж елементів наукової новизни дисертації Колінко Н.О., яким притаманна теоретична цінність, слід виділити такі:

- (с. 29-52) теоретичний концепт управління інноваційною діяльністю;
- (с. 51) науково-практичний підхід до моделювання структури управління інноваційною діяльністю;
- (с. 52-68) теоретико-прикладні засади формування системи керівництва інноваційною діяльністю підприємств;

- (с. 52-93) теоретичні основи формування положень щодо вибору моделей інструментів результативного керівництва інноваційною діяльністю підприємств;

- (с. 117-122) науково-практичний підхід при використанні формуючих та результуючих факторів впливу на результативність інноваційної діяльності;

Серед елементів наукової новизни дисертаційної роботи Колінко Н.О. яким притаманна теоретична цінність:

- (с. 98-107) побудовані моделі множинної регресії, що описують процес промислового виробництва;

- (с. 163-173) методичні аспекти до оцінювання результативності керівництва інноваційною діяльністю;

- (с. 189-199) адхократично-креативна модель вибору управлінського підходу в керівництві інноваційною діяльністю;

- (с. 213) узагальнення моделі формування та розвитку результативного керівництва підприємств, в основі поєднання «моделі вибору інструментарію керівництва» та «моделі вибору підходу в керівництві».

Практична цінність дисертації підтверджується тим, що результати наукових досліджень Колінко Н.О. застосовуються у практичній діяльності підприємств, що підтверджує їх прикладний характер. Окрім того, дослідження щодо процесу керівництва інноваційною діяльністю, було впроваджено у діяльність Виконавчого комітету Трускавецької міської ради та Дрогобицької районної державної адміністрації.

Повнота викладених наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Теоретико-методологічні положення та методико-практичні рекомендації дисертації, що містить визначені елементи наукової новизни, знайшли відображення у 30 наукових працях, серед яких 2 монографії, 13 наукових праць у фахових виданнях України (з них 1 у науковому виданні, що входить до наукометричних баз даних), 1 у науковому періодичному виданні іншої держави.

Наукові положення, висновки та результати дисертаційної роботи апробовані на 14 науково-практичних конференціях, а саме: Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні (Львів, 21-25.03.2011р.; 26-31.03.2012р.; 15-20.04.2013р.; 30.03.-4.04.2015р.; 27-31.03.2017р.; 17-20.04.2018р.; 18-19.04.2019р.);

Проблеми та шляхи вдосконалення економічного механізму підприємницької діяльності (Дніпропетровськ, 4-5.04.2013р.); Модернізація стратегій економічного розвитку в умовах глобальної нестабільності (Київ, 22-23.11.2012р.); Działania wyższych uczelni a rozwój gospodarki i kultury w mieście (Katowice, 17-18.09.2015р.); Інформаційне суспільство: тенденції регіонального розвитку (20-21.09.2016р.).

Загальний обсяг публікацій складає 19,32 друк.арк., з яких 15,71 друк.арк. особисто належить автору.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць надаю її автору Колінко Н.О. право на публічний захист дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Щодо зауважень та положень дискусійного характеру, то можна вказати на таке:

1. Серед типів інновацій на підприємстві (рис. 1.2, с. 35 дисертації) автором представлено такі типи інновацій як: управлінська, технологічна, економічна, соціо-культурна. Проте, відсутні на наш погляд такі не менш важливі як: товарна, екологічна, ринкова, що може штучно звужувати обсяг предмету дослідження.

2. У частині 2.1. дисертаційного дослідження (с. 96-114 дисертації), присвяченій аналізуванню стану та динаміки розвитку інноваційної діяльності підприємств, здійснено ґрунтовний аналіз переважно стану інноваційної активності вітчизняних промислових підприємств в загальному. Доцільним та цікавим було б виокремлення більшості представлених результатів аналізу у розрізі окремих галузей промисловості чи за окремими видами підприємств, що значною мірою збагатило б уявлення про картину стану та динаміки розвитку інноваційної діяльності підприємств України.

3. У першому розділі автор часто оперує поняттям «авторитет», використовуючи його у поєднаннях «влада авторитету» та «авторитет влади», не даючи конкретних тлумачень, проте розмежовуючи дані трактування як полярні (рис. 1.14, с. 62 дисертації).

4. У вибірці підприємств, що відібрані для АВС аналізу, є такі, для яких дані щодо показників річного обсягу реалізації інноваційної продукції в натуральних та грошових одиницях відсутні, тобто підприємства не реалізовували даної продукції (табл. 2.4. с. 130 дисертації). Постає сумнів у доречності врахування цих підприємств у дослідженні. Можливо, доцільно

було б виключити дані підприємства ще на етапі формування даних з метою уникнення спотворення даних за вибіркою.

5. У процесі проведення оцінювання результативності керівництва (ч. 3.1-3.2 дисертації) автор пропонує використовувати поруч із інструментом експертного оцінювання особистісних характеристик також і самооцінювання керівником, що безумовно представляє особливий науково-практичний інтерес (с. 179-180 дисертації), розробивши навіть для цього такий інструмент як «Карту відхилень в оцінці особистісної складової результативності керівника інноваційної діяльності» (с. 182 дисертації). Проте, в подальшому питання самооцінки нівелюється і випадає із контексту оцінювання результативності керівництва. Вважаємо, що врахування такого складного, проте значущого елементу оцінювання як самооцінювання в кінцевому результаті значно б збагатило отримані результати.

6. У розробленій та пропонованій автором моделі оцінювання результативності керівництва інноваційною діяльністю підприємств (табл. 3.4, с. 171 дисертації) автором поєднано такі елементи оцінювання як особистісні характеристики, які оцінено експертним методом, так і конкретні дані фінансової та статистичної звітності, що відображають на думку автора вплив керівництва на результативність інноваційної діяльності. Викликає осторогу таке поєднання різних за сутністю, змістом та інструментом оцінювання елементів в одній моделі. Можливо доцільним було б зробити такі оцінювання незалежними етапами моделі і інтерпретувати результати окремо.

Загалом, слід зазначити, що вище викладені зауваження не применшують науково-практичної цінності результатів дослідження Колінко Н.О., але потребують додаткових коментарів.

Загальна оцінка дисертації та висновок

Дисертаційна робота Колінко Н.О. «Керівництво інноваційною діяльністю підприємств» є самостійною завершеною працею, в якій отримано нові та суттєві науково обґрунтовані результати щодо формування та розвитку керівництва інноваційною діяльністю підприємств. Подана до захисту робота має достатній теоретичний, методичний та практичний рівень, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами дослідження. Поставленої в роботі мети досягнуто.

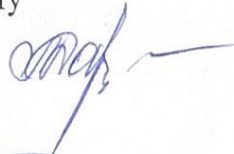
Текст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертації Колінко Н.О., а основні положення дисертації, і висновки розкрито належним чином.

Тема дисертації та її зміст відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Таким чином, дисертаційна робота за її змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних, зокрема, п.п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. зі змінами та доповненнями, а її автор Колінко Наталія Орестівна - заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри готельно-ресторанного
і туристичного бізнесу
Київського національного університету
культури і мистецтв

Л.В. Батченко

Підпис д.е.н., професора Батченко Л.В. засвідчую:
Учений секретар Вченої ради
Київського національного університету
культури і мистецтв,
кандидат педагогічних наук, доцент

Н.А. Гайсинюк